

Historielagsnytt

SKOGER OG KONNERUD
HISTORIELAG

Ikke maken til snøvinter

-Makan til snøvinter som vi hadde i 1950-51 kan jeg ikke minnes i hele mitt liv, sier Kristoffer Halden i denne artikkelen der han forteller hvordan den artet seg.

Den første snøen kom 14.oktober 1950. Den ble liggende og siden snødde det nesten hver dag til ut i april 1951. I høyere strøk var snøen tørr og derfor mer snø jo høyere en kom inn på skauen.

På Vestskogen er det jo flere høyder som ligger over 500 m.o.h. F.eks Slettåsen nær Montebello 563 m, Prestseteråsen 567 m, Skog-slettås 531 m, Ryggetang 530 m og Sirikirke 635 m.

Hans Halden målte snøen til fire meter (på veien til Bergevannskippen) på et sted det ikke hadde føyket.

Han gjorde merke på et tre og finmålte når det ble bart. På fotbollsletta til Konnerud IL ca 200 m.o.h. snødde tverrliggeren på ca 250 cm ned.

Før jul i 1950 jobbet jeg for Bjørn Skalsstad (kjøpmannen på øvre Konnerud). Jeg hogg ved og tømmer som jeg kjørte med en svart hest han hadde den gang. Ellers ble det mye snømåking og tidvis måtte jeg kjøre varer med Svarten.

Det var en stor utfordring for vanlige brøytebiler å holde Grinderudbakken åpen og i en periode måtte de gi tapt. Bakken var brattere enn i dag.

Purka

Erling Jan Larsen hadde en spesiell selvkonstruert doning som ble kalt «purka». Den hadde drivkraft på 8 aksler og hadde en boggi foran. Bilen var vanskelig å styre selv med sperre på hjulene, men var fryktelig sterk og de vanskeligste brøytesåler måtte til pers.. Den hadde for øvrig vinsjer og masse utstyr og var et kraftmonster forut for sin tid. Den tok seg av oppbrøyting av Grinderudbakken.

I Selvik Bruk lå et par mann i koja på Dammyr - 426 m.o.h. De forsøkte å hogge tømmer. Ute på tunet var det måkt opp et stort hull med en stige i. En skulle tro det var en brønn der nede, men det var slipesteinen som var gjort tilgjengelig.

Enkelte steder ble snøen liggende til juli måned. De som skulle på tiurleik ved 17. mai-tider det året måtte bruke ski.

I mai 1951 fikk jeg jobb i Drammen Parkvesen hvor jeg jobbet til jeg ble pensjonist. En slik snøvinter har jeg ikke opplevd senere på Konnerud.

«Purka» til Erling Jan Larsen maktet ingen å stoppe snøvinteren 1950/51.

Snøidyll på Vestskauen mot Sirikirke. Riktignok ikke den vinteren Kristoffer Halden fikk oppleve. (Foto: Reidar Halden)

Minnenees årstid – og dugnad

Denne våren og forsommeren er spesiell, og med en aura av høytid spunnet rundt seg. Jeg tenker på 100 års markeringen for Norge som selvstendig nasjon – etter unionsoppløsningen med Sverige i 1905. Videre har jeg i tankene våren 1945. I år er det 60 år siden vi kunne trekke opp rullegardinene, la lyset flomme over landet, og juble etter fem år underkastet den tyske jernhæl.

Historisk sett er dette nasjonale begivenheter det er all mulig grunn til å stanse opp ved, og se tilbake og minnes historien. La oss aldri glemme at historien er plattformen for det samfunnet vi har bygget opp – på godt og vondt.

For oss i Skoger og Konnerud Historielag er det naturlig å stanse opp ved frigjøringsvåren 1945. Syvende mai d a Vestskogjegerne skrev kara i celleleiren på veggen i Celle 2: Krigen er slutt. Reist til Drammen. Ved utgivelsen av dette nummeret av Historielagsnytt har vi fokusert på frigjøringsvåren for 60 år siden. Vi har gjengitt en kortversjon av historien rundt celleleiren inne på Vestskogen, vi har gått bak navnene på de som gav sitt liv og er minnet gjennom bautaer på Skoger og Konnerud kirkegårder, og vi har skildret dagliglivet i Svingen i krigsårene. Sammen med Heimevernet og Turistforeningen ønsker vi å bidra til at Vestskogdagen og minnestunden ved Laukolltjern skal bli den høytidsstund det har krav på. Under den påfølgende samlingen på Rønnehue har Historielaget lagt til rette for en vide-reføring av arrangementet ved Lauvkolltjern. Det blir kulturelle innslag ved en gruppe fra Drammens Mannskor samt intervju med forsvarets folk og de som deltok inne på Vestskogen.

Men historielaget nøyter seg ikke med det denne våren. Teatetruppa vår – Det Dramatiske Selskab – satser stort på oppsettingen av «Kongen av Konnerud». Også dette kan du lese mer om i Historielagsnytt.

For Skoger og Konnerud Historielag er det viktig at vi engasjerer oss og er villige til å gå inn og ta noen løft til beste for historien og kulturen i vårt nærmiljø. Det er derfor vi er til...

Utfordringen for oss alle er at det vi gjør i alt overveiende grad baserer seg på dugnadsarbeid.

For det sittende styret er det grunnleggende at vi makter å dra med oss mange, ja riktig mange av våre medlemmer til dugnad til beste for de oppgaver vi påtar oss. Samtidig er det viktig at vi ikke legger lista for ambisjoner høyere enn hva vi makter å utføre på en solid måte.

For styret vil det bli en prioritert oppgave å trekke flere medlemmer med i et aktivt og praktisk arbeid. Vi snakker ikke om masse helg – og nattarbeid.....nei, vi ønsker at noen kan bidra med litt praktisk arbeid av ymse slag en kveld, ei helg – eller noe slikt noen få ganger i året. Tar du den – ta kontakt med en av oss i styret!

God sommer!

Ole Kr. Mortensen

UTGIVER

Skoger og konnerud Historielag.
Nr. 1 – mai 2005, 24. årgang.
Bladet kommer ut to ganger i året (vår og høst) og sendes samtlige medlemmer i Skoger Historielag.
Opplag: 650 eksemplarer.

Historielagsnytt tar i mot stoff og bilder fra Konnerud og Skoger.

STYRET I SKOGER

HISTORIELAG BESTÅR AV
Formann: Ole Kr. Mortensen
Nestformann: Toril Naper Hauge
Sekretær: Per Runar Thoresen
Kasserer: Randi Raaen
Styremedlemmer: Øyvind Pedersen og Ingar Samuelsen.
Varamedlemmer: Reidar Halden og Gry Strøm Andersen

Historielagsnytt

REDAKSJONSKOMITEE

Per Runar Thoresen, Øyvind Pedersen, Goro Halden og Reidar Halden
Redaktør: Ole Kr Mortensen

FOTOKOMITEE

Åse Bliksrud, Hans Haveraaen, Harald Hindhammer, Ingar Steen, Tom Hayden og Oscar Hauge

ARRANGEMENTSKOMITEE

Anni Isaksen, Inger Ekeberg, Øyvind Pedersen, Per Isaksen og Reidun Myhre

DET DRAMATISKE SELSKAP (teatergruppa) har dette styret

President Betty Sønstrød, visepresident Johan Stråle, kasserer Karin Johansen, sekretær Kai-Roger Olsen, styremedlemmer: Jan Sundby Ekeberg, Gry Strøm Andersen og Rolf Madsen

LAYOUT/TRYKK

Stiftelsen Aktuell

FORSIDEBILDET

Tilbake på Lauvkollmyra 60 år etter at de jublet for friheten, og 2. verdenskrig var over. Arne Jordbræk, hovedkontakt i bygda for Vestskogjegerne og Lauritz Jørgensen som lå i celleleiren på Vestskogen. (Foto: Reidar Halden)

SKOGER OG KONNERUD
HISTORIELAG

Friidretten i Skoger

Friidretten hadde sin epoke i Skoger Idrettslag. Det siste som står om friidretten i idrettslagets protokoller er mitt fylkesmesterskap i spyd i 1964 med 61,22 meter som er klubbrekord, skriver Hans Haveraaen som på oppfordring fra Historielagsnytt har skrevet denne artikkelen. Den handler ikke bare om tall og konkurranser, men også om glede og sosialt samvær på Prestegårdssletta.

Idrettslaget Torden var forløperen til Vestre Skoger Idrettslag, som senere, i 1926, ble til Skoger Idrettslag. Torden ble stiftet 15.6.1919 med formål å drive med fotballsparking og skiidrett med mer. (Oslo hadde idrettslaget Lyn). Det er veldig mange som har deltatt i friidrett opp gjennom årene, men jeg har valgt å nevne ved navn de som har deltatt mest.

Det første klubbmesterskap i friidrett ble holdt den 2. oktober i 1921. Deltakelsen var ganske bra. Men ingen hadde trent noe særlig til dette stevnet. Da var det i kastøvelsene sammenlagt resultat for begge hender som gjaldt. Dette var vanlig til 1926. Karl Halden var best på 100m og Ole Furuvold vant lengdesprang. Kule, diskos, spyd, høyde, tresteg og 1500m ble vunnet av Harald Haveraaen. Det neste stevnet som er nevnt i protokollen, ble holdt på Prestegårdssletta 23. september 1928. Da sto stavsprang på programmet, og her vant Gudbrand Horgen foran broren Simen. Bambusstaven som ble brukt, holdt til slutten av 50-årene da den knakk under et friidrettstevne. Dette var den første staven jeg selv brukte. Seinere ble det brukt stålstav. Glassfiberstav ble aldri brukt av noen i Skoger. Gudbrand vant også høyde den gangen. Han var spenstig og vant flere lagkonkurranser i både høyde og stav. Ellers var det igjen Harald Haveraaen som vant flere øvelser. Denne gangen var det resultatet med beste hand som talte i kast.

Den første lagkonkurranse ble holdt mot Vinn Sande i 14. oktober 1928. Her led Skoger Idrettslag nederlag selv om det var enkelte gode resultater blant deltakerne fra Skoger. Året etter ble det en kraftig revansje for Skoger på hjemmebane.

Slike lagkonkurranser er svært morsomme og spennende. Opp gjennom årene har det vært lagkonkurranser som ga et eget samhold mellom utøverne. På slutten av 50-årene og i begynnelsen av 60-årene var det mange i min aldersgruppe som deltok dvs. gutter som var født straks før eller under krigen. Her hadde vi mange fine opplevelser. Forholdet til konkurrentene i de andre klubbene var også godt, spesielt til de mindre klubbene i distriktet.

Den første pokalkonkurransen i terrengløp mellom Skoger og Konnerud foregikk

søndag 7. juni 1931 med start fra Konnerud-kollen turisthotell. Skoger vant dette oppgjøret. Året etter gikk løpet fra Skogvang i Skoger, og da vant Konnerud. Det var vanlig med terrengløp i mange år framover. Monte-Belloløpet ble etter hvert et kjent skogsløp med sekk på ryggen.

Navn som går igjen på resultatlistene de første årene i friidrett var: Leif Lindseth, John Johnsen, Martin Johnsen, brødrene Gudbrand Horgen og Simen Horgen, Markus Johnsrud og brødrene Olaf Haveråen, Johan Haveråen og Harald Haveraaen.

Fra 1933 dukker nye navn opp på resultatlistene: Harald Amundsen, Jacob Borgen, Bjørn Lehn, Anders Frøisland og Reidar Solbakken. Harald Amundsen var meget rask, og han løp godt og hoppet langt. Klubbrekorden i lengde på 6,47 m fra 1938 står ennå. I en lagkamp i friidrett mellom Skoger og Konnerud ble det seier til Skoger.

19. mai 1935 deltok Skoger Idrettslag for første gang i Holmenkollstafetten. Samme året vant Konnerud vandrepokalen i terrengløp. Anders Røed og Emil Evje er nye navn dette året.

I en pokalkamp for gutter 14. juni 1936 er det nye navn på listene. I liten ball vant Reidar Johansen foran Steinar Lunda i klassen under 14 år. Knut Aubert vant høyde 14-16 år. Han var en allsidig gutt som gjorde det bra både i 60 m, lengde og kule. Dessverre falt både Reidar og Knut under krigen. Birger Hestnes, Arne og Bernt Jordbræk var også navn som kom på premielistene i gutteklassen. Arne Elvehjem var en rask gutt som deltok i seriekamper i flere øvelser med gode resultater. Harry Andersen var også allsidig. I en pokalkonkurranse mellom Skoger og Konnerud i 1938 vant han både 60m, lengde, høyde og kule på gode resultater; i kule var han overlegen i klassen 16-18 år. Odd Bjørnerud vant høyde første gang i 1939. Samme år satte han klubbrekord i øvelsen med 1,77m. Dette er fremdeles gjeldende klubbrekord.

Skoger Idrettslag var med i Vestfold Idrettskrets fram til 1940 da klubben ble med i Nedre Buskerud Idrettskrets.

Under krigen var det ingen som drev aktiv idrett. Etter krigen ble idrettsbanen på Prestegårdssletta helt bygd om. Det ble ny

grassmatte, og da ble det også anlagt 400 meters løpebane. Åpningen av den nye banen var søndag 13. juli 1947. Særlig 100 meteren ble det lagt mye arbeid i, og det ble en rask bane; resten av løpebanen besto av leire med et tynt lag slagg over. Før den tiden foregikk de korte løpsøvelsene i Skoger på veien fra Skoger kirke ned mot idrettsbanen. Da vi hoppet høyde eller stav, landet vi i lengdegrova. Det var ingen tykke matter slik at vi kunne lande på ryggen.

Da friidretten kom i gang etter krigen og banen var ferdig opparbeidet, var det stor aktivitet.

Steinar Lunda var forgrunnsfiguren i mange år. I 1946 deltok han på en propagandatur for friidrett på Vestlandet arrangert av Oslo Friidrettskrets. På denne turen hadde han fine plasseringer, særlig i spydkast. I flere år var han er stor poengplukker i seriekampene mot andre klubber i distriktet.

Oddvar Haveraaen var en allsidig friidrettsutøver. I 1949 vant han lengde, 110 m hekk, 400 m hekk og 10 kamp i kretsmesterskapet. (Utlånt av DT- foto fra 1982)

I 1947 vant Skoger en vandrepokal i friidrett mellom Svelvik, Holmsbu og Skoger til odel og eie. Her figurer mine brødre, Sverre og Oddvar Haveraaen før første gang på resultatlistene. Begge var allsidige og var gode poengplukkere i seriekampene. Allsidigheten har vi brødre arvet fra vår far, Harald Haveraaen. Egil Andersen var også med fra dette året. Han gjorde seg særlig gjeldende på 100 m og lengde. Hans Jørgen Hansen Steen er første gang nevnt i 1949. Da var han med på stafettlag. Han var meget rask, og satte i 1957 klubbrekord på 100m med tiden 11,2.

I klubbkonkurranse i 1950 var det mange av guttene som deltok for første gang. Vi kom etter noen år til å være kjernen i seriekonkurranser, i andre stevner og kretsmesterskap. Under 10 år deltok blant andre Torbjørn Bjørlo, Per Horgen og Hans Gundesø. 12-14 år Ragnar Ekeberg, Harald Gundesø og Hans Haveraaen. 14-16 år Tore Gundesø og Arne Kristian Hansen Steen.

1957 er enkelte episoder jeg husker svært godt. Jeg gikk i gymnaset og var i klasse med gutter som var med i Sturla. Før en seriekamp sa de litt kjekt at de skulle ut å slå bondeguttene fra Skoger. Noe overraskende vant vi 67-63. Det var artig å møte dem på skolen dagen etter. 1957 var et meget godt år i friidrett. Vi vant kretsmesterskapet 2. divisjon i seriekampene ved å slå Sturla, Mjøndalen, Tofte og Gråbein. Vi rykket da opp i 1. divisjon, men 1958 ble et langt

vanskeligere år, og vi rykket ned i 2. divisjon igjen.

Karl Johan Knudsen, Oddvar Johansen, Anders Juel og Einar Horgen kom med i friidretten etter hvert. Einar var både spenstig og rask og vant mange premier, og han innehar klubbrekordene både på 110 m hekk og tresteg. Per, Einar og Ella har nok arvet mye av spensten etter sin far, Gudbrand Horgen. Anders hadde sin styrke i stav mens Karl Johan var rask, og han var også god i høyde. Oddvar skaffet laget poenger både i spyd og løp.

Seriekampene ble litt «jo-jo». Fra 2. divisjon rykket vi opp i 1. divisjon, men året etter var det 2. divisjon igjen. Fra seriekampene i sesongen 1963 husker jeg spesielt seriekampen mot Gråbein. Dagen før var vi mange som hadde lovt å møte, men det ble så fint vær på konkurransedagen at mange måtte kjøre høy. Dermed var vi kun 4 stykker som møtte opp fra start. Steinar Lunda kom til diskosøvelsen, og det berget uavgjort resultat. Største overraskelsen var nok min seier på 800 m. To av løperne fra Gråbein hadde tidligere løpt ned mot 2.00, og jeg hadde bare løpt på ca 2.16. Med ny klubbrekord på 2.05.0 var jeg klart foran de andre løperne. Moro var det.

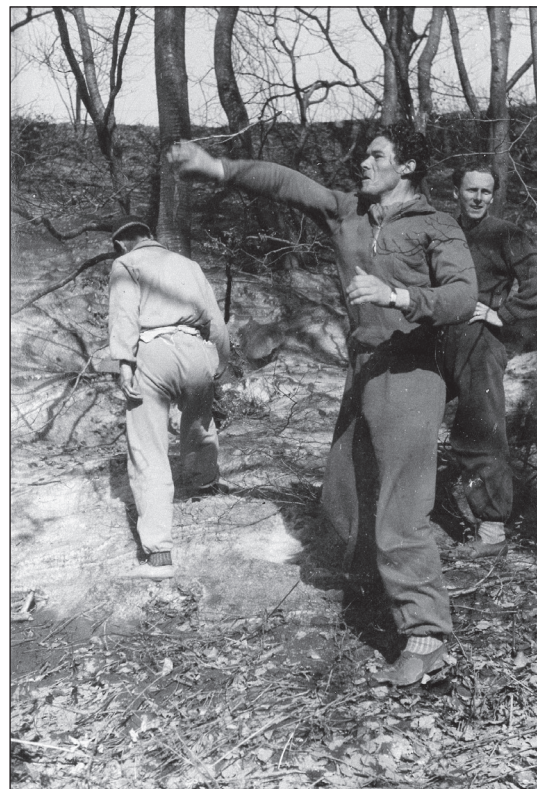
De fleste av oss deltok i flere øvelser i disse seriekampene. Min allsidighet og relativt gode prestasjoner førte til at jeg var en stor poengplukker i noen år. I denne sammenheng nevnes at jeg innehar klubbrekor-

dene på 400m, 400m hekk, 800m, spyd, 5-kamp og 10-kamp. I 5-kamp er øvelsene lengde, spyd, 200m, diskos og 1500m. 10-kamp går over to dager og har øvelsene: 100m, lengde, kule, høyde, 400m første dag. Andre dag er det 110m hekk, diskos, stav, spyd og 1500m.

Første gang damer er nevnt i en konkurranse, er under pokalkonkurransen mot «Vinn» i 1931. Da løp de 60m og stafett. I 1947 begynte flere jenter også å delta i friidrett. Det var Reidun Danielsen og Bjørg Gjertsen (gift Kaspersen).

Det er ikke så mange damer som har deltatt i friidrett gjennom årene, men til gjengjeld har de gjort det godt. Henny Lehn (født Gjertsen) begynte å løpe 800 m, hun var svært aktiv også i håndball. Henny er den som har nådd lengst i laget. Hun ble uttatt på landslaget både mot Romania og Danmark. I landskampen mot Danmark satte hun norsk rekord på 800m på 2.25.5. I 1955 var 800m det lengste løpet damene fikk delta i! Liv Hindhamar var meget allsidig. Hun har gode resultater både i løp, lengde og kule. Ella Horgen (gift Hindhamar), var også rask da hun var med jente-klassen. Slengball var også en god øvelse for henne.

Faktamaterialet i denne artikkelen har Hans Haveraaen hentet fra protokoller som Hans Gundesø har oppbevart i Sparebanken Øst (Skoger Sparebank).

Steinar Lunda var en kraftkar, og deltok i kule, diskos og spyd. Her er han i aktivitet under en treningsleir i Sverige i 1947. (Bilde utlånt av familien)

Anført av trekkspiller og flagg marsjer man inn til stevne på Sletta i Skoger. Foto er tatt like etter 2. verdenskrig. (Utlånt av Steinar Lunda jr.)

Vestskogjegerne – fra krig til frihet

Vestskogjegerne - Gutta på skauen – Milorg – Hjemmefronten er alle begrep som vi aner betydningen av og som vi bruker litt om hverandre . Det lokale begrepet Vestskogjegerne skal vi nå ta for oss og forsøke å gi et lite innblikk i det som skjedde under 2. verdenskrig for vel 60 år siden. Vi har hentet hjelp i Vestskogjegernes egen minnebok som kom ut i 1950 samt intervjuet to av jegerne som deltok og som fortsatt lever i beste velbegående, Arne Jordbræk og Lauritz Jørgensen.

PER RUNAR THORESEN

Hvem var de? Hva gjorde de der inne og hvorfor var de der? Kunne det være noe særlig poeng å gjemme seg der inne på skauen. Det var vel ikke der krigen skjedde. «Vestskauen» er det store skogområdet

mellom Skoger, Konnerud, Eiker, Hof og Sande og utvilsomt det området som i Drammensområdet er minst utforsket av det store publikum.

Motstanden mot tyskerne ble etablert allerede første krigsåret med ulike «frivillige» kamerat-grupperinger rundt omkring

Drammen. Det var en mengde aktiviteter som illegale aviser, tyveri av dynamitt osv men i starten var det kun gummikøller mot tyskernes pistoler og det ble behov for våpen og militære operasjoner. Etter hvert kom dette inn i mer ordnede former under Milorgs Oslo-kommando, lokal

Dette bildet er tatt under Vestskogdagen 26. mai 1976, ved bautaen inne ved Laukolltjern. (Foto Reidar Halden)

milorg-ledelse og sågar instruksjoner fra London.

Innledningsvis under krigen var det mange leirer i ulike skogområder og kanskje mest i Øst-skauen som var området mellom Berger og Skoger samt den såkalte «heimeskauen» definert som Fjeldskauen, Haukås-området og Svarterudmarka vest for «svingen» i Skoger. Disse områdene ble etter hvert for trange og utrygge.

Ordre om Vestskauen

I august 1944 ble det så besluttet å etablere ny leir og i sept. kom den endelige ordren om etablering av en celleleir på Vestskauen. Leiren bestod etter hvert av ca. 60 mann fra Milorg-område 1414. Vestskogjegerne ble trent opp til spesialoppdrag mot fienden. De hadde et støtteapparat i Skogerbygda på ca 30 personer. Styrken tok imot slipp med våpen og utrustning fra Storbritannia. De gjennomførte sabotasjeaksjoner mot fienden, og forberedte vanskelige oppdrag de ville bli stilt overfor under frigjøringen av Norge. Den 8. mai 1945 ble vestskogjegerne beordret til Drammen for å gjøre polititjeneste under fredsdagene.

Meningen var rett og slett å bygge opp en elitestyrke til å møte meget krevende operasjoner mot den tyske fienden.

Ordren gikk ut på straks å etablere en leir med 6 lag a 9 mann. Ingen lag skulle ha kontakt med hverandre og ingen skulle vite hvor de lå og ingen skulle ha kontakt med heimen. Ta med redskaper for hyttebygging.

Våpen og nødvendig militært utstyr skulle komme - sannsynligvis luftveien - og umiddelbar elitet trening skulle igangsettes med instruktører fra England. Det skulle etableres jernhard militær disiplin og rekruttering skulle primært skje blant frivillige karer i 25-årsalderen uten forsørgelsesbyrde. Om ikke nok frivillige skulle man utkommandere, men helst ikke. Det måtte først og fremst være friske og sterke karer med «gå på humør» som kunne tåle hard trening og leve under trange forhold.

På spørsmål om hvor lenge leiren ville vare, ble det svart maks seks uker og slutt før snøen kom.

Som kjent ble leiren liggende helt frem til freden i mai 1945 gjennom en lang og slitsom vinter.

Vitamindalen

Et par av de mest lokalkjente fikk ansvaret med å finne rett plass og det var hensyn å ta. Bl.a. kjente man til Milorg-gjenger som opererte fra Sande, Eidsfoss og andre naboerområder og man måtte av taktiske hensyn legge leiren utenfor deres sannsynlige operasjonsområder. Under disse hensyn trakk man en sirkel på ca 1 mil som ble regnet som sikkert operasjonsområde. Man

måtte videre ta hensyn til hvordan stiene var organisert grunnet så vel skauturister som mulige rassia fra tyskerne samt områder hvor lokale krypskyttere drev høstjakt. Det ble lang vei til maten som skulle hentes i Sande men sikkerhetene var det viktigste. Alle hensyn tatt i betraktning ble det bestemt at leiren skulle ligge i området ved Laukollmyrene sydvest for Ryggetang Slettås. Oppmarsjen skjedde lagvis hver natt en hel uke med fremmøte på h.h.v. Nikkerud og Haugsetertjern. Dette var til dels en avledningsmanøver og Nikkerudområdet og sørover til Heia ble bl.a. kontrollert av tyskerne flere ganger i løpet av vinteren.

Det ble en strabasjøs tur på over fire timer i mørket med 30-35 kg på ryggen over Heia, Grodalen og Saggravdal frem til mål via Bergvannsmyra som var temmelig blaut og mange vasset til skrittet for å komme over.

Så ble det satt opp telter som foreløpig nattlogi og de neste ukene gikk med til å lage mer permanente hytter godt skjult i terrenget. Det var ikke lett å få takk i materialer. En del trær ble hogget ned, men som nødløsning ble det å stjele gammel plank fra setervoller og sågar rive hytteskur for å få nok materialer.

Celle 1 ble liggende godt skjermet av rognebærtrær og cella fikk navnet Vitamindalen og dette ble navnet på hele leiren etter hvert.

Ved etableringen holdt leirsjefen en tordentale som gjorde jegerne ganske deppa. Her stilte man optimistisk opp for å gjøre en innsats for landet men ble gitt inntrykk av at man skulle leve under en «prøyserdisiplin». Det var ellers ganske klare meldinger om at hvis leiren på en eller annen måte ble satt i fare og det kunne tilbakeføres en av jegerne ble straffen meget streng.

Ut fra mistenkelige bevegelser i bygda/byen kom det stadige meldinger om at rassia fra tyskerne kunne komme.

En dag ble det bestemt at alle jegerne skulle forflyttes til Østskauen i påvente av rassia. Det ble en meget strabasjøs tur for menneskapene i elendig vær og en måtte gi opp underveis. Det viste seg at rassia'n skjedde på Østskauen. De fleste av rassia-meldingene var falsk alarm, men det gjaldt å ikke ta noen sjanser.

Det kom klare og innskjerpede direktiver om hvordan jegerne skulle forholde seg i kritiske situasjoner.

Her måtte leirsjefen ha en klar plan. Leiren skulle ikke kunne identifiseres. Ble de overrumplet var det ikke snakk om å kaste våpen men tilintetgjøre tyskerne. I en krisesituasjon måtte det være en klar plan hvor man skulle møtes og det var ikke snakk om å dra til byen.

En del av gutta var lommekjent i området mens noen knapt hadde vært der. Det hendte derfor at noen gikk seg bort og kunne være savnet 2-3 dager før de kom tilbake.

Forsinkelser og venting

Ting tok tid og det ble mye forsinkelser på de fleste områder. Utover høsten ble det kaldere og man ventet på ovner da åpne peiser/bål ikke gav nok varme. Man ventet på våpen og på instruktører. Mat ble hentet på to forskjellige plasser i Sande.

Det kom stadig trøstemeldinger fra ledelsen som beklaget forsinkelsene. Men man var avhengig av ledelsen i London og de igjen av de alliertes disposisjoner vedr. flyslepp etc. som igjen var væravhengig.

Meldinger om planlagte slipp gikk som regel galt enten ved at flyene ikke kom eller at de som skulle ta imot av forskjellige grunner ikke var på plass. Det var mange bomturer på slippjengene og var man ikke på plass straks etter at flyene hadde passert ble det som regel tyskerrassia dagen derpå.

Flyslipp

Etter hvert ble det også våpen og menneskapene ble utrustet med Stenguns. Et spennende slipp skjedde inne på Stakamyrene. Det var utenforstående som hadde sett dette og det begynte å gå rykter på bygda. Forstmesteren i Selvik bruk hadde ingen annen mulighet enn å melde fra til lensmannen. Tyskerne fikk tak i en del av våpnene men resten ble hentet under ganske dramatiske omstendigheter. Det var en umenneskelig bøl på ryggen i snø til livet for å få våpnene frem til Majordammen og videre med lånt lastebil fra Drammen Glassverk. Et par av karene var ikke snauere enn at de tungt bevæpnet i ryggsekken haiket med lensmannsfullmektigen utover Skogerbygda. Det kom flere slipp her men det meste av innholdet havnet i andre jegeravdelinger.

Et slipp med to fly og hele 24 containere kom samme vei og to av containerne ble hentet av Max Manus i privatbil ved Skalpe og kjørt til Oslo. De 2 første US-carabiner til landet kom denne veien og de havnet hos Milorg i Oslo.

En av containerne inneholdt edel Whisky og andre godsaker og denne containeren av alle havnet dypt ned i ei svær myr. Det tok en hel dag å få den opp og karene som jobbet med dette fikk seg noen gode «magadrag» med Frisco sigaretter og fin dunst av gammel whisky da flasken var knust til tross for avansert emballasje.

Tung vinter

Utover vinteren var det kritiske perioder hvor man manglet det meste. Dårlig med klær og fottøy som det tok altfor lang tid å reparere. Tobakk ble mangelvare og det var et underlig syn å se 30-40 mann gå rundt å smatte på tomme piper. Det ble eksperimentert med alt helt ned til grisemose (Islandslav).

I cellene var det ganske trangt og man lå andføttes i flere høyder. Toalettet var nok

«utedass» i ordets dypeste og enkleste betydning. Til tross for trange og til dels kummerlige forhold var det et særdeles godt kameratskap jegerne i mellom og det har ikke lyktes oss å spore opp større konflikter som en lett kunne tenke oppstod i slike situasjoner. Tiden gikk med til alt som skal gjøres i en slik leir. Det var vedhogging og stadige utbedringer av cellene. Det var småviltjakt for å supplere matrasjonen som oftest bestod av havregryn, brød og sardiner. Det kunne høres skudd fra nabolaget og en gang var det en av gutta som bommet på ei orrhøne men kom med en gjerpe i stedet. Det var rasjonering på smør og sukker. Det ble trenet i å tegne kart og laget treningsløyper med utlagte figurer for å trene opp observasjonsevnen. Det ble turer på ski til bygda og ofte med elendig føre og skiutstyret tilsvarende. Noen ganger tok man heller skiene på nakken og vasset i dyp snø. En av gutta ble ganske syk med feber og måtte til sykehus. Det var strabasøs tur på kjelke ned til Andorsrud og over på en spark som var en noe mindre mistenkelig doning hvis en møtte folk. På Vestbygda skole ble han undersøkt og det ble konstatert lungebetennelse. Han nådde sykehuset i siste liten med drosje og det ble et lengre sykehusopphold.

En dag ble det oppdaget to russere som hadde tatt tilhold i nærheten. Det var jo mulighet for at dette var provokatører. De ble underkastet avhør og hadde rømt fra flere fangenskap, sist fra Kristiansand og hadde tenkt seg til Sverige. De ble etter hvert integrert i leiren og fikk norske dekknavn.

Taushetsplikten var tung for mange. En ville gjerne vise/fortelle at man jobbet mot okkupantene men kravet til taushet var helt avgjørende for jegernes egen eksistens. Det var derfor et viktig prinsipp at ingen fikk vite mer en det han måtte vite. Ingen i venneflokken eller familien skulle vite hvor de var. Når noen ble plukket ut til oppdrag satt de andre tilbake uten å vite særlig mye om hva som skulle skje. De høyere oppe i systemet som eks.vis møtte Milorgs distriktssjef møtte en kar med anorakk, hette, hansker og kamuflert slik at han ikke kunne gjenkjennes.

Kunsten var å fokusere på andre ting enn det negative og det hendte jo stadig noe.

En dag ble en av gutta overrasket av en nazisympatisør fra Konnerud men jegern fikk overbevisst han om at han var aleine der inne og dessuten skremte han såpass at han antagelig holdt kjeft.

Alle jegerne hadde dekknavn. To av dem som ble intervjuet i forbindelse med denne artikkelen, Arne Jordbræk het BORGAR og Lauritz Jørgensen het TERJE. Det var dekknavnene som ble husket, mens de virkelige navnene etter hvert gikk i glemmeboken. Det var dårlig med uniformer men alle

7/5-45. «Reist Drammen Krig SLUTT». Dette var teksten kara i celle to, hvor Hans Halden var sjef, etterlot seg.

hadde armbind og dette var symbolet på at man var soldat og ved eventuelt fangenskap skulle behandles etter gjeldende internasjonale regler for slikt.

Ut i november kom snøen som gav bedre kamuflasje men man manglet fortsatt ovner.

Mathentingene i Sande ble et kjempeproblem med den lange veien og etter sterkt påtrykk og stor velvilje fra tømmerhoggere på Gravdal og forstmesteren i Selvik bruk fikk man endret rutinene slik at maten kunne hentes på Gravdal bare 20 minutter unna leiren. Det var for øvrig et flott syn å se jegerne på rekke og rad med blikkboks lykter på magen. (hermetikkboks med stearinlys) som dro i karavane for å hente mat, Det var i det hele tatt imponerende hvordan matforsyningstjenesten fungerte. En kan undres hvor maten kom fra og det var en imponerende distribusjon med bil og hest inntil Gravdal med faste transportører fra bygda. Det gikk mye i havregryn og hermetikk. I ettertid viste det seg at forsyningstjenesten i Svelvik hadde spesielle kanaler og unnlot å makulere rasjoneringsmerker slik reglene tilsa. I stedet ble de omhyggelig pakket og sendt til Drammen – gjerne innpakket inne i et reservedekk som senere ble åpnet for lapping. Merkenes ble brukt til innkjøp av mat til videre bruk i de forskjellige forlegninger. De siste dager før freden skaut en virkelig jeger ned to elger, men det ble ikke tid til å fortære alt på skauen, så noen slet seg nesten flat for å få de ned til bygda. Det ble laget sanger for å holde moralen oppe og det ble laget leiravis med all mulig tilgjengelig informasjon som kom for eksempel på radio fra London. Den ene het

Vitaminposten, og hadde et kort liv og en senere variant fikk navnet JEGEREN hvor alle kreative utfoldet seg med tegninger, fortellinger, dikt osv.

Aksjoner

Det var ulike former for aksjoner og en av dem var Steinbergaksjonen. Det skulle være tilsvarende aksjoner over hele landet og på Steinberg gikk ordren ut på å sprengne jernbanebroen.

Det ble en strabasøs tur på ski over Konnerud med planlegging, rekognosering etc. Det ble gjort to forsøk med en ukes mellomrom. Av forskjellige grunner lykkes man ikke å gjøre jobben da broen var for godt bevoktet og ildgivning ikke skulle finne sted.

Det endte opp med at man i stedet sprengte deler av skinnegangen i nærheten av stasjonen. Både TERJE og BORGAR var med på disse aksjonene.

Terje og Borgar

Terje (Lauritz Jørgensen) og Borgar (Arne Jordbræk) har begge passert 80 år og var lett tilgjengelig og er intervjuet i forbindelse med denne artikkelen og ønsker ikke fokus på sine egne personer. Mange gjorde en stor innsats og vi har derfor heller ikke navngitt noen av de andre jegerne. Vi lar disse to være representanter for alle sammen og gir en liten omtale hentet fra Vestkogjegernes egen minnebok.

Terje var lagleder i felten. en seig og utholdende kar. Inne i cella eller når vi lå henslengt ute ved bålet eller ventet på et eller annet forlystet han oss med raske, mun-

tre viser men også med litt mer alvorlige sanger og stemme hadde den karen. Han var en stille og rolig kar som sjelden sa noe for mye. I diskusjoner kunne han imidlertid være sta nok når han hadde egen mening om ting. Det man ellers husker er Terje's oppmuntrende ansikt når han sammen med en annen kar kom hjem etter en rotur etter røyk. Terje var i dårlig humør når det var lite med tobakk men ellers en prektig representant for celle 1.

Borgar (og broren Bernt) var sønn av lærer Jordbræk på Vestbygda skole. Skolen var nærmest en del av leiren og helt nødvendig for leirens eksistens. Borgar ble det naturlige og viktigste bindeleddet mellom skauen og byen. Skolen og hans foreldre ble en sentral for mye av det som skjedde. Foruten kurervirksomhet ble Borgar sentral for all informasjon som måtte bringes. Han var en viktig person i å gjemme vekk våpen og ammunisjonslagre og hadde mange spennende turer med sprengstoff til byen. Han snappet opp viktig informasjon på bygda og gav beskjed videre når det var nødvendig. Han var en luring og greidde på en mesterlig måte å skaffe tilveie godsaker som kaker og

krem i tillegg til rasjonen. I en periode vikarerte han også som lærer for de minste klassene. Som jusstudent i Oslo fikk han et kortere opphold på Grini og gjorde senere mange iherdige forsøk på å gi vertsfolkene der «takkk for sist» (bl.a. Steinbergaksjonen). Det kunne til sine tider være vanskelig å ikke tone flagg i bygda om hva han drev med, men slik måtte det være. Borgar er vel den som også i ettertid har gjort mest for å organisere kameratskapet i etterkant med Vestskogjegerforeningen, etablering av Vestskogjegermerket o.s.v.

Frigjøringen

Det ble en meget spesiell stemning på skauen når beskjeden kom om tyskernes kapitulasjon. Det var mangt og mye som rørte seg i sinnene hos den enkelte som i måneder hadde vært mer eller mindre isolert. Hva ville nå skje? En hadde via radio hørt om harde kapitulasjonskamper andre steder i Europa. Ville det samme skje hos oss. Det ble gripende avskjedstaler og man tok med seg det viktigste inklusive håndvåpen og gikk ned til Gravdal der man så vidt var kommet i soveposene før ordren kom om

at hele styrken skulle melde seg for den nyinnsatte politimester advokat Olaf Solumsmoen i Drammen. Det var avmarsj i mørket ned til Majordammen hvor to busser ventet og presis kl 03.00 om natten meldte troppen seg for politimesteren og arbeidet med opprydding kunne ta fatt med arrestering av tyskere, nazister etc.

Mange vil spørre seg hvilken betydning hjemmefronten hadde osv. Foruten det som skjedde av sabotasje og aksjoner visste tyskerne ved kapitulasjonen at over det ganske land lå tusenvis av mann med våpen på skauen som var klare når kapitulasjonen kom og denne kunnskap var nok av vesentlig betydning for at tyskerne ikke gikk i kamp.

Hva skjedde med disse gutta? Mange av dem er nå borte men de fleste greidde seg bra og som individer vokste de sikkert og lærte forståelse, toleranse og stor tilpassningsdyktighet. Ikke minst lærte de å ta vare på hverandre og utviklet et kameratskap som de senere og fortsatt har tatt vare på.

To Vestskogjegere og sjefen for HV-avsnitt Drammen samlet ved informasjonstavla inne ved Laukolltjern. Fra venstre: Arne Jordbræk, Lauritz Jørgensen og Andre Alfredsen. (Foto Reidar Halden)

Gruvene

– en spennende lekeplass for gutta i gata

PER RUNAR THORESEN

I min oppvekst i Grubegata - nær alle gruehullene og gruvegangene i Konnerudkollen var det ikke til å unngå at vi hadde en spennende, men også farefull lekeplass.

Gruvegangene var åpne og fullt tilgjengelige for folk flest og den smule inngjerding som var rundt de største gruehullene med 30 cm åpning mellom ståltrådene kunne forseres uten vanskelighet.

Vi hadde ingen tillatelse fra foreldre til å ferdes her og på spørsmål om hvor vi hadde vært, var alltid svaret:

Vi er ikke i de farlige områdene.

Det fineste lekeområdet var på begge sider av den gamle skibakken Konnerudkollen. En av stollene gikk flere hundre

meter innover og her var det spennende å ferdes. Vi kunne være fra to til fem-seks kamerater som frekventerte disse områdene og helst med lommelykter.

Ole Høyland

Tidvis kunne vi se mindre rasområder inne i stollen og det gjorde spenningen ekstra stor. Hvis vi stoppet opp og stod «musestille» hørte vi «drypp-drypp» lyder fra lekkasjer ned i enkelte vannlommer. Et fantasifullt gutteøre hørte nok også en del andre lyder som gjorde det ekstra spennende. Hva møter oss lenger inne. Kanskje var det bare flaggermus eller var det noen som hadde gjemt seg der inne. F.eks noen forbrytere som ville unngå Lensmannen. Stortyven Ole Høyland skulle jo etter sigende har vært

i nærområdet og sågar gjemt penger i Baklia – like i nærheten. Kanskje lå det spesi-daler i gruvestollen.

Hadde vi unntaksvis besøk av noen fra nedre Konnerud, måtte vi imponere ved å kaste stein ned i de største hullene og høre hvor lang tid det tok før steinen nådde bunnen.

En våt affære

En gang midt på 50-tallet skulle vi være skikkelig tøffe og dro innover i stollen uten lykt. Det var den gang det var moderne for oss guttunger med rutete sixpence i forskjellige farger og mønster. Det var stokk mørkt som det heter, men vi mente å være såpass kjent at dette skulle gå bra.

Jeg gikk først og plutselig forsvant beina

under meg og så et plask og der lå jeg i ei vannlomme på 10-15 m2 to-tre meter under bakkenivå. Vi kjente til hullet som var skjermet med noen spredte stokker, men jeg var kommet på gal side i tunnelen. En av kompisene fikk hentet lykt og jeg fikk kravlet meg opp via en skråbakke på den ene siden av pytten. Den rutete sixpencen lå og fløt i den andre siden og ble fisket opp med en stang. Vannet i slike tunneler holder god drikketemperatur og det var nok ganske kaldt. Heldigvis lærte jeg tidlig å svømme slik at frykten for vann ikke var så stor. Mener og huske at jeg ble ganske forkjølet i etterkant og at det ble nedlagt forbud mot reprise på slike besøk.

Gull

I de store steinhausene etter gruverdriften kunne vi relativt ofte finne steiner med gul-farve på. Vi var vel egentlig klar over at det ikke var gull, men allikevel - kanskje vi kunne finne ordentlig gull.

Gulfarven var nok i hovedsak svovelkis eller kobberkis og var tilgjengelig i mange norske gruver. Vi skjerpet så godt vi kunne. Noen ganger plukket vi steiner som lå i

dagen og andre ganger hogg vi løs farverike steiner fra gruvegangene. Det var heller ikke ufarlig for det kunne komme større mengder enn påregnet, men det gikk bra.

Vi hadde jo sett Cowboyfilmer og for å gjøre det riktig spennende brukte vi noen ganger gamle stekepanner og vann for å sikte frem gullstøv. Meg bekjent ble ingen av oss millionærer på denne leken.

Makrell i tomat

I et av de mindre «prøvesjaktene» nord for skibakken var det til sine tider betydelig virksomhet.

Vi snakker om en sjakt på to-tre meter dybde + vertikal-sjakter på tre-fire meter. Her bygde vi opp våre egne samfunn og i sommerferien på skolen ble brukt betydelig tid her.

Det gikk på indianer og cowboy-nivå med klar rang og stilling. Her var eget toalett i et gruehull og spisested i et annet. Mat ble kjøpt inn for lommepenger og et av favorittpåleggene var Stabburets makrell i tomat. Disse boksene holdt seg godt på lager helt til boksen var åpnet. Glassklart, kalt gruvevann fantes i umiddelbart nærhet så her skulle en verken sulte eller tørste.

Selvlaget taustige måtte forseres for å komme ned og helst måtte passord angies.

Lekepistoler, gevær og tresverd var våre viktigste våpen. Mødre hjalp til med å sy antrekk ala indianer eller cowboy. En av gutta hadde kjente på «papirfilten» med metervis utrangert filt som ble brukt til å sy mokasiner slik at fotskrittene ikke skulle høres.

Det ble gravet små «smutthull» i de porøse veggene hvor vi gjemte unna «hem-

melige» dokumenter med selvlaget kart over området og mulige veier hvor fienden kunne komme. Krigsråd ble holdt til faste tider slik at passordet kunne fornyes.

Hadde man glemt passordet, ble det straff i form av ventekarantene. Du måtte kanskje vente i ti minutter på å komme inn.

Alarmanlegg

For å holde fienden unna etablerte vi snuble-tråd med kubjelle i enden. Var vi mange nok, ble vakt også satt ut Når leiren ble forlatt for dagen eller noen dager, ble taustigen heist opp og gjemt slik at ingen fremmede skulle komme seg inn i leiren.

Fienden var ingen reell fiende og vi hadde ikke reelle fysiske kamper. Det hele dreidde seg om tenkte fiender skapt av vår egen fantasi. Hele opplegget var hemmelig svoret ved troskap, men den smule aktivitet som skjedde kunne nok føre til ufrivillig lekkasje om hva som foregikk. Tilgang på nye medlemmer ble vurdert svært nøye og lettest tilgang hadde vel de som var beskjedne og yngre og som var villig til å innordne seg i det etablerte systemet. Vi ville ikke ha større personligheter inn i systemet som kunne overta makten og styringen og det er ganske forunderlig hvordan vi allerede som barn oppførte oss slik voksne gjør i næringsliv og politikk.

En lykkelig barndom

Det høres kanskje rart ut og snakke om en lykkelig barndom i steinrøyer og gruehull, men slik var det den gang og slik husker vi det fortsatt. Det var en lykkelig tid.

Her er amatør-skuespillerne samlet til prøve ved Hammerdammen hvor skuespillet skal oppføres. Helt foran til høyre har vi hovedpersonen Christian Hickmann, og bak han Kai-Roger Olsen som har skrevet manuskriptet til forestillingen. (Foto: Reidar Halden)

«Kongen av Konnerud» er årets skuespill

Teatergruppa i Historielaget har valgt historien om Christian Hickmann som bakgrunn for årets historiske skuespill på Konnerud. Skuespillet finner sted lørdag 4. og søndag 5. juni – ved Hammerdammen. «Kongen av Konnerud» er tittelen på skuespillet som teller 20 amatørskuespillere.

Historien om Christian Hickmann er en særlig spennende fortelling om det industrieventyr som er unikt. Det dreier seg om en industriaktivitet av utrolig omfang ved Verkenselva for om lag 220 år siden.

Det er Kai-Roger Olsen som har skrevet

manuskriptet. Han forteller at historien spunnet rundt Hickmanns liv foregår i en lett humoristisk stil.

Aktørene har gjennom prøveperioden hatt profesjonell instruktør. Liv Aakvik har bakgrunn fra Tramteateret i Oslo fra starten av til det gikk inn for noen år siden. Hun har siden engasjert seg sterkt i lokalt teaterarbeid.

- Jeg synes historien om Christian Hickmann er fantastisk flott. Samarbeidet mellom meg og de tyve amatørskuespillerne synes jeg har vært inspirerende og godt sier Liv Aakvik.

Teatergruppa «Det Dramatiske Selskab» som ledes av Betty Sønstrød kan i år se tilbake på 25 års virksomhet. Skuespillet skal som nevnt innledningsvis spilles ved Hammerdammen som ligger i hjertet av det området Christian Hickmann drev sin industrivirksomhet.

Forestillingen på lørdag er kl 20.00, mens søndag starter man kl 14.00.

For øvrig henvises til oppslag og annen informasjon, blant annet på Internet: Konnerud.no (se også siste side).

Liv Aakvik med en fortid i Tramteatret er engasjert som instruktør i forbindelse med oppsetningen av skuespillet om Hickmann. (Foto: Ole Kr. Mortensen)

Gode leser!

Når teatergruppa i Skoger og Konnerud Historielag – Det Dramatiske selskab – skal oppføre skuespillet om Christian

Hickmann mente redaktøren det var på plass med bakgrunnsstoff for de som ikke kjenner hans historie. Jeg valgte den fiktive løsningen som brevet på neste side er. Det er ikke skrevet av den kjente bergmannen fra Konnerud, inspektør Erland Thoresen, men er et resultat av en

idé jeg fikk. De faktiske forholdene er korrekt bygget på historiske kjensgjerninger knyttet til Hickmanns virksomhet ved Verkenselva.

*Hilsen
Erik Bjørløw-Lasen
Bla om! ➤*

Konnerud, 15. september 1789

Kjære venn!

Takk for ditt brev.

Siden du skrev brevet er Christian Hickmann død. Her på Konnerud snakkes det lite om hans bortgang. Det blir fort spekulasjoner og rykter i en slik sak. Folk er mer opptatt av verkets fremtid; de husker så alt for godt de vanskelige årene etter bergverkets nedleggelse, likeså de gode årene med Hickmanns Verk, med arbeid til alle og ingen nød i stuene.

Den gode tiden startet da Hickmann i 1777 kjøpte vassdraget - Verkenselva - og en betydelig del av verksområdet. På dette tidspunktet hadde han bygget seg opp med en mindre trelasthandel og eide noen bygårder på Bragernes. Noen formuende mann var han ikke, men med gode utenlandske forbindelser, spesielt til England og Holland, var han godt informert om den industrielle utviklingen og de økonomiske ideer, som preger handelen i Europa. Således var han godt forberedt og bevisst på industriens fremtid i Norge. Verket så lenge ut til å bli særdeles vellykket, og det hadde i perioder mer enn 350 ansatte, men - som du sikkert vet - så overtok Credit-Kassen tidligere i år verket, dette på grunn av Hickmanns manglende evne til å betjene sin gjeld.

Jeg har sagt meg villig til midlertidig å bestyre verket, men dessverre har direksjonen pålagt meg å begrense driften til bare det nødvendige for anleggenes vedlikehold og kundenes underhold.

Så litt om anleggene jeg forvalter. Hickmanns første anlegg er en gryn- og siktemølle ved det Øvre fall. Allerede i 1737 ble en liknende vandrevet mølle importert fra Holland og satt opp på Eiker. Møllen er således ikke spesiell, men når den ble utstyrt med et system av små vannrenner frem til kasser oppe under taket, til bruk ved slukking av brann, så er den umiddelbart noe mer spekulativ. I møllebygningen er det også installert et dreiemaskineri til pumpestokker og hjulnav. Vannhjølet er her, som ved verkets øvrige anlegg, innebygget, og hjulhuset er oppvarmet med røyk fra en jernkakkelovn. Jeg beskriver møllen for å vise hvor nettopp spekulativ Hickmann kunne være ved oppbyggingen av sine anlegg, og hvor dristig han var til å ta i bruk de nyeste tekniske oppfinnelser. På grunn av min stilling kan jeg ikke gå mer i detalj når det gjelder anleggene, driften og økonomien, men jeg vil anbefale deg å lese en omtale i Minerva fra 1787. Hvis det er mer enn ren nysjerrighet bak din interesse, så vil jeg absolutt anbefale at du snarest kontakter Credit-Kassen og klarerer et besøk. Du er hjertelig velkommen til å bo hos oss på Thorsberg.

Jeg nevner nå anleggene slik de ligger nedetter elva. Kronologisk ble de oppført i en noe annen rekkefølge. Like nedenfor Konnerudmøllen, som vi nå kaller den, ligger en noe mindre mølle. Denne blir kun brukt til sammaling og har eget sikteverak. Nedenfor møllene er det en inntaksdam. Under denne står Jernhytta, som nå ligger øde, noe jeg skal komme tilbake til senere.

Like ovenfor Hammerdammen eller Mellemhammerdammen, som noen kaller den, ligger spikerfabrikken «Forsynshammeren», med seks spikerhammere. Nedenfor dammen, ved Nedre fall, har vi jernvarefabrikken «Haabet Verk», med hammerhytte til stangjernsproduksjon, med to spiker- og boltehammere, filhuggeri, ståltrådtrekkeri og ikke minst en stor kleinsmie, for produksjon av forskjellig slags jernvarer. Også et stort kullhus hører til «fabrikken». Noen større fabrikk tror jeg ikke det finnes i Norge.

Deretter ligger valkemøllen, et halvt hundre skritt mot øst — like under Jarlsbergveien. I tillegg til stampeverket til produksjon av vadmél og klede, så er her installert en sammals- og siktemølle.

Verkets øvrige anlegg er konsentrert under Høyfoss, som er elvas fineste fossefall, men ligger litt for høyt i forhold til anleggsområdet. Det er derfor bygget en inntaksdam nedenfor fossen, hvorfra vannet ledes til vårt flotte teglverk på sletta der Verkenselva og Svarterudbekken møtes. Her brennes tegl, takstein og kakler. Glassert takstein og produksjon av «svenske» kakkelovner er noen av verkets spesialiteter.

Nedenfor veien til Andorsrud ligger «Svarterudsaga»; veien går forøvrig over demningen til Sagdammen. Dette er den gamle verksaga, som er ombygget med sagramme, så den kan skjære lekter og finere bord. Antagelig er dette den første «silkesag» i landet.

Jeg nevnte at jeg skulle komme tilbake til Jernhytta. Hickmann hadde antagelig allerede tidlig hatt planer om å fremstille råjern, og vi kan godt forestille oss tanken, at dette skulle bli kronen på hans «verk». I tekniske forhold ved jernhåndteringen, ble jeg ofte rådført av Hickmann, så også for masovnen. Til tross for mine advarsler brukte han varmefast foringsstein fra et brudd her på Konnerud. Den fungerte bra i smelteovnene ved det gamle bergverket, men med den betydelig høyere temperaturen i masovnen måtte det gå galt. Denne uheldige investeringen ser ut til å være en viktig årsak til Hickmanns likvide problemer. Ikke overraskende har det vist seg at de øvrige anlegg går med overskudd, om enn noe varierende. Sett over tid tror jeg spesielt stangjern- og spikerproduksjonen og mølledriften vil kunne gi sikker avkastning.

Norsk «fabrikkesen» er i sin begynnelse. Jeg tror de fleste av Hickmanns fabrikker vil drives videre av nye eiere. Sann sett er han kanskje den første «gründer» som har lyktes i Norge.

Jeg håper at denne enkle omtalen av verket tilfredsstiller din interesse, men jeg forventer med spenning et nytt brev fra deg, kanskje etterfulgt av et besøk.

Lev vel så lenge!

Hjertelig hilsen din venn
Erland

Svingkroken og hverdagen under krigen

Denne våren er det 65 år siden krigen brøt ut – og 60 år siden vi jublet over frigjøringen. Gjennom samtaler med en del mennesker i Svingkroken, og ved bruk av egen hukommelse har jeg gjort et forsøk på å nedtegne dagliglivet og menneskene i Svingkroken i denne tids-epoken.

ØIVIND PEDERSEN
FOTOS: REIDAR HALDEN

I hovedsak bestod området av småbruk bortsett fra skolen, Svingen og butikken på Sagbakken. Butikken ble drevet av Christian og Charlotte Berg. Småbruket ble drevet av Torbjørn og Nora Berg som hadde 2 sønner Christian og Svein.

På Vestbygda skole var Broder Jordbrek lærer og bodde på skolen sammen med kona Astrid. De hadde to sønner, Bernt og Arne som studerte. På Haugen bodde Anton og Anna som var søsken og deres mor Grethe. Anton tok tilfældige jobber og jobbet en del i E-verket. Han hadde som regel liggende «ei halv ei» i vedlageret med en knott foran. I Svingen som egentlig het Haraldstad bodde Harald og Hilma Engelkor med barna Erling og Øivind. Harald dreiv smie og verksted.

Stedet til Gunda Aaserud (er revet nå) ble også kalt Svingen, Hun hadde sønnene Gudtorm og Olaf og fetteren Pål bodde også der. Gunda's søster Vida som noe senere flyttet dit kalte Olav og Pål for de «to grusomme» og hun hadde jobb med vasking og fyring på skolen.

Stedet som Kaspersen-familien bodde på ble også regnet som Svingen. Det var Tor, Karl, Kasper, Marie og Anna. Marie hadde en datter som het Åse. Karene jobbet for det meste i skogen men Tor var også slakter.

Rette potetrenner

Karl snoret opp potetrennene og var kjent for å ha de retteste potetrennene i Svingkroken. I Solheim bodde gårdsarbeider Karl og Ingeborg Larsen med sin datter Signe men de hadde også tatt til seg ei jente som het Tordis. Hun skal ha vært datter av folk

som ikke bodde så langt unna. I Springover bodde Bernhard og Alma Johansen og de hadde fire barn- Harald, Astrid, Signe og Helge. Astrid og Signe jobbet på kafeen til fru Moe på Konnerud. På slutten av krigen samlet Signe sigarettstumper til far min. Harald kom med i hjemmestyrken og kjørte proviant til gutta på skauen.

I Solbakken bodde Martin og Magna. Fire av barna bodde hjemme: Reidar, Ragnhild, Harald og Gerda.

Skyting

Gerda fortalte at under krigen mens de bakte brød i bakerovnene nede i kjelleren k o m tyskerne på besøk. De kom ned i gården og skaut med trepropper. Hun var redd de skulle konfiskere brødbaksten men de gjorde ikke det. Reidar jobbet som skoma-

ker i byen og kom med i hjemmestyrkene.

I Strømli bodde Martin og Bertha Hal- den og de hadde barna Kåre som var flyttet ut og Hans, Mari og Reidar.

Martin dreiv med kjøring i skogen og onnearbeidde hos de som ikke hadde hest. Martin hadde også jobb på Høvik Teglverk. Han ble etter hvert også en skattet taler i bedehus og misjonsforeninger rundt om- kring i distriktet. Sønnen Hans ble en av gutta på Vestskauen.

I Fossan bodde Andreas og Helga Fossan med barna Irene og Johan. Andreas dreiv med kjøring i skogen og arbeid på teglverk i byen ved siden av småbruket. I Annen eta- sje bodde Harald og Marie Nilsen med søn- nene Torbjørn og Steinar. Harald var skogs- arbeider men jobbet også på gårdssagene om våren. I Veibrekki bodde Karl og Astrid Fossan med datteren Reidun. Karl dreiv med kjøring i skogen ved siden av småbru- ket. Mellom Veibrekki og Strømli bodde Dorothea Bergfløtt og barnebarnet Maren som mistet begge foreldrene under Spanske- syken. Rett overfor Veibrekki bodde enke- mann Jørgen Kristiansen med barna Hans, Ellen og Synnøve. Jørgen var veivokter . Nede ved Verkenselva på stedet Solvang bodde Einar og Anna Kristiansen med barna Helge og Kåre.

Syv år uten skoft

Anna skal ha gått fra Gravdal til Flåtaskolen annenhver dag i syv år uten å skofte. Einar var anleggsarbeider i kommunen. På Lorentsplassen (Fossholm) bodde Konrad og Helga Hallerud med barna Villy, Arne, Erling, Elna, og Kjell. Willy var ikke på skolen 9. april 1940, men var på vei til Sol- bergmoen med melk og fløte da han fikk greie på at det var krig. Konrad var på denne tiden skogsarbeider og lå på plassane og hogg reisved.I Høyfoss bodde Trygve og Jenny Thorsberg samt sønnen Eivind. Trygve kjørte melkerute fra Vestbygda om Skoger kirke og Fjell til meieriet. På hjemtur over Fjell 9. april fikk Trygve og Eivind den første føling med krigen da et tysk fly sub- bet over tretoppene.

I Holland bodde Åsmund Johnsen og barna Signe, John og Martin. Karsten Steen bodde også der. Karene var i byg- nings- bransjen. John var også skiløper og hadde beste prestasjon som nr. 2 etter Oscar Gjøslien på 50 km i kollen i 1935. Han kom også med i hjemmestyrkene.

I Halden bodde Kristoffer og datteren Thea. Kristoffer holdt på å drukne da han noen år tidligere skulle åpne luka på fløte- dammen i Breihørn.

Krigsutbruddet

Krigsutbruddet 9.april 1940 huskes meget godt. Gunda Aaserud som hadde vært på skolen og fyrt opp i ovnene kommer innom i Svingen på hjemveien og det første hun

sier: «Å Hilma. I dag er det krig i vårt land». Hun hadde fått nyhetene av lærer Jordbrek. Far kom inn fra smia og Erling og jeg dro opp i skolegården der lærer Jordbrek og elevene var samlet, mens det fløy noen tyske fly over i forholdsvis stor høyde. Det kunne også høres svake drønn, - sannsynligvis fra Oslofjorden. Elevene ble etter hvert sendt hjem og det er noe uvisst når skolen kom igang igjen.

Det gikk flere dager før vi så tyskere i Svingen. Etter en tid kom det en motorsyk- kel med sidevogn og to tyske soldater med gevær. De stoppet i Svingen, så seg litt rundt og kjørte videre mot Konnerud.

Etter nooen dager kom nyheten om at Julius Svarterud som tjenestegjorde i Gar- den hadde falt i krigen og det gjorde et dypt inntrykk i Svingkroken.

Julius var sønn av Anders og Østi Svar- terud og hadde to søstre Martha og Unni. Bare noen dager tidligere hadde Julius del- tatt i en skikonkurranse på Skioldhytta på Konnerud.

Etter hvert gikk livet i Svingkroken sin vante gang. Rasjonering av matvarer lot ikke vente på seg. Gunda Aaserud hadde vært på butikken og fått vite at det skulle bli rasjonering på sukker. På hjemveien pratet hun høyt med seg sjøl. «Sett en sånn mann (Hitler) som stiller til slikt at vi ikke får sukker. Han burde vært tilsnakka.» Under krigen var det dyr på alle steder i Svingkro- ken. Vi hadde bare kaniner, men ellers var det høner, gris, kuer og hest i ulike kombi- nasjoner. Det var en krevende jobb å skaffe mat til kaninene . Om sommeren samlet vi gras og løvetann etter veikantene og til vin- terfor buntet vi kvister med lauv som ble tørket.

Det ble også brukt høy og kålrabi. Erling (bror min) begynte på skolen høsten 1940 og noen av det første en lærte var å skrive bokstaver og tall,- gjerne en linje av hver. Erling var en gang uheldig og fikk plassert en bokstav høyt over linja. Dette bemerket fru Beheim og da tegnet Erling ei kasse under bokstaven.

Kalde vintre

Vinteren 1941 var svært kald, helt ned mot 30 minusgrader, og vi kunne sjelden være ute å leike. Selv begynte jeg på skolen i 1941 sammen med John Martin Knutsen fra Viulsrud, Per Heggum som bodde på den gamle skolen på Flåtan samt ei jente som het Klara. Når fru Beheim satte seg ved siden av oss på pulten for å hjelpe oss,- hendte det ikke sjelden at vi havnet på rumpa ned på gulvet.

Vinteren 42 ble også veldig kald og siden vi gikk annenhver dag på skolen ble det god tid til lekser. Vi så lite til tyskerne når det var så kaldt, men når temperaturen ble mer laglig kom det noen patruljer av og til. På høstkanten var det blendingspåbud og kon-

troll. Det skulle ikke store lysstripen til før en fikk beskjed om å blende bedre.

Høsten 43 holdt tyskerne øvelse på jor- dene fra Svingen og utover. Det ble gravd skyttergraver og satt opp telt.

Til øvelse ble det skutt med trepropper som fløy i fillebiter når de kom ut av løpet. Når ilden opphørte i skumringen, dro Erling og jeg på inspeksjon og tyskerne gjorde ikke noe forsøk på å jage oss, men vi torde ikke leite etter tomhylser for dagen etter at de hadde dratt. Vinteren 44 ble normal med påfølgende, relativt kjølig vår og sommer. Etter hvert som krigen skred frem ble rasjonene mindre og mindre og utvalget i butikken på Sagbakken ble magert, men noe var det fortsatt tilgang på. Alle i Svingkroken hadde potetåker så det var sjelden at noen ikke hadde poteter, men det kunne bli i meste laget med opptil tre ganger om dagen selv om en stadig var sulten. Det var kokte poteter, stekte poteter i tran og potetgrøt.

Det ble også dyrket grønnsaker og noen hadde bærbusker av forskjellig slag. Noen hadde også tobakksplanter.

Det var rasjoneringsmerker på tobakk og brennevin og de som ikke lå under for slike laster gav bort eller solgte dem. Etter hvert ble det lite nytt og få tak i og en savnet mest klær og beintøy. Det var riktignok noen papirdresser tilgjengelig men disse egnet seg dårlig til arbeidstøy og kunne heller ikke brukes i regnvær.

Det var stadig mer som måtte repareres i smie og på verksted.

Lapping og såling

Det er lapping og såling av gummistøvler som huskes best. Far hadde rigget til en pus- semaskin med rull og skive. Gummistøv- lene måtte mattslipes der lappen skulle sitte og lappene måtte slipes og tynnes i kantene og det var Erling og jeg som fikk jobben med dette. Den verste jobben var nok gum- mistøvler som skulle halvsåles med gamle bildekk. Canvasen måtte slipes vekk og det var en forferdelig støvete jobb. Det var litt underlig at det ikke var problem med å få tak i lim.

Far hadde også rigget til et slipeapparat som vi slipte grammofonstifter på. Etter at radioapparatene ble innlevert til tyskerne i 41, var det stas å kunne sette på ei grammo- fonplate. Ikke alle hadde levert radioen og da kunne vi høre nyheter fra England som ble formidlet videre. En gang flere var sam- let var det to stykker som begge hadde hørt nyheter. Da den ene var ferdig med å fortelle hva han hadde hørt i sin radio utbrøt den andre: «Dæven skjæra. Det sa dem ikke i min radio altså» Når det gjelder arbeidsli- vet var det drift på Konnerud Trevarefa- brikk som ligger like nedenfor Hollandbrua. Navnet kommer vel av at den etter gamle kretsgrenser lå på Konnerud.

Det ble for det meste produsert for tys- kerne og i hovedsak inventar til brakker og lignende. Best husker vi kjøesengene. Noen av sengene havnet i hytter oppe i skogen og noen forsvant i flom i elva en gang, men lagersvinn ble visst ikke oppdaget.

Den siste tyskerøvelsen

Den siste øvelsen tyskerne hadde i området vårt var på gården til Kåre Beheim og da var det fint vær.

Gårdstunet på Imjelt var fullt av vogner, hester og soldater. Tyskerne hadde matpause og når de var ferdig med å spise var det flere guttunger som fikk mat.

I skråningen før Grendehuset var det den gang beiteland. Her hadde noen tyske offiserer med ridehester slått seg ned. De var ganske vennlige, viste oss bilder av familier og løftet oss opp på hestene og tok bilder av oss.

Da tyskerne skulle dra, var det et tospann som ikke ville rikke seg. Tyskerne brukte sveper, men hestene stod pal stille. Noen av tyskerne var under låven og fant staur som de ville bruke på hestespannet, men det ble det ikke noe av, for fru Beheim. hadde fulgt opptrinnet fra verandaen og de fikk en ver- bal overhaling på tysk før de slukøret la staurene tilbake igjen og spente hestene fra spannet. På ettervinteren 45 ble det arran- gert skirenn på Imjeltjordet (der det nå byg- ges golfbane) med mildvær og klisterføre.

Blandt de som skulle delta var det en far med flere sønner fra Konnerud og de hadde satt opp «ei halv ei» i innbyrdes premie. Det var flere som mente at sønnene ville bli for

sterke, men det var en som mente at når det ble konkurrert om brennevin kom faren til å vinne og slik ble det.

Frigjøring

Våren 45 var mild og de fleste regnet med at krigen snart var slutt og 8 mai kom mel- dingen om den tyske kapitulasjonen. Det er noe vi aldri glemmer. Flagget ble heist på alle tilgjengelige flaggstenger og på Vest- bygda skole ble det samling av mange som hadde vært med i hjemmestyrkene.

Vi ungene fløy rundt med flagg og ropte hurra og det ble snart bedring i matvaresi- tuasjonen. Nora og Torbjørn Berg åpnet melkeutsalg på verandaen i gamlegården og for oss som bare fikk kjøpt melk av og til under krigen. var dette en stor forbedring . Det ble fortsatt rasjonering på en del varer frem til 1950. Noe av det første som ble opphevet var brennevinsrasjoneringen i januar 1946. På den tiden var det vanlig at ungene fra ti-årsalderen måtte være med på luking, potetopptaking og annet rundt på gårdene. Det vi tjente måtte brukes til klær og beintøy. Men det ble også tid til leik og moro og vi tilbrakte mye tid i elva med å bygge demninger og det var greit å lære å svømme. Vi savnet et sted å sparke fotball. Et område mellom elva og Martin Solbak- ken ble redningen. Etter forhandlinger gikk det hele i orden forutsatt at vi ikke sparket ballen inn på åkeren. Det var en stor anleggs- jobb. Flommen i 39 hadde brakt med seg afters fra gruvedriften på Konnerud nedover elva og blandet med jord ble dette en grei anleggsmasse. Stubber og stein måtte

også fjernes og anleggsarbeiderne var i alderen ti til fjorten år.

Den første tiden måtte vi låne ball da vi ikke hadde penger til innkjøp. Den gang var det skuddpremie på kråke og skjæreunger og etter forslag ble det satt i gang innsam- ling. Det ble lite økning i kråke og skjære- bestanden i Vestbygda det året, men penger til fotball ble det. Vi hadde mye glede av denne banen og det ble sparket mye fotball der. Selv om det ikke ble noen store stjerner havnet flere på Skogers A-lag.

I normal gjenge

På slutten av 40-tallet var det meste kommet i normal gjenge og rasjonering på de fleste varer var opphevd.

Det gikk arbeidsbuss fra Svingen ved sekstiden til byen og den var tilbake ved attentiden. Mange hadde jo fått seg jobb i byen , men det ble lange dager. Traktoren hadde begynt å gjøre sitt inntog på gårdene i bygda og da ble det bruk for mindre arbeidskraft. En mener å huske at det var Skjeldrumkarene på Jordbrekk som først kjøpte traktor etter krigen. Det var en rød- farget David Brown Cropmaster.

Til slutt en liten morsom historie

Under krigen reparerte Harald Engelkor et gebiss som hadde røket i to på en hard brødskalk. Han sydde det sammen med tynn kobbertråd.

Når en skal huske så langt tilbake, husker en kanskje lettest det som var morsomt og spennende og fortrenger vel det som var mest trist, og slik bør det vel kanskje være.

Trygve Thorsberg kjørte melkeruta.

De ga livet sitt for fedrelandet

Både ved Skoger kirke og Konnerud gamle kirke vil du finne en minnebauta med navn over lokale unge menn som falt på ulike måter under 2. verdenskrig. For de fleste av oss som lever nå, er disse navnene bare navn og sier oss ikke stort Historielagsnytt fant det naturlig å omtale

Bauta ved Konnerud gamle kirke

Kåre Berntsen

Født. 28. juni 1918. Verkstedarbeider, Konnerud. Sønn av Emil Berntsen og Asta f. Kinnerud. Utdannet som kjelesmed og arbeidet ved jernbaneverkstedet på Sundland. Kom tidlig med i det illegale arbeidet og var med på å organisere den første tropp av hjemmestyrkene på Konnerud. I april 1945 dro han til Eggedal på våpenkurs og kom i kamp med tyskere og nazister. Han falt ved Haglebu 26 april 1945.

Erik Halvorsen

Født 15. oktober 1924. i Drammen. Lettmatros og sønn av Olaf Trygve Halvorsen og Inga f. Hansen.

Var lettmatros på d/s Samnanger og omkom da skipet ble torpedert av tysk u-båt i Sør-Atlanteren 21. desember 1940 på vei fra Oman til Sierra Leone.

Halvor Halvorsen

Født 25. oktober 1900 på Herøy i Helgeland. Gift i 1931 med Minda Borgine Langeland på Konnerud og hadde 3 barn. Var landbruksutdannet og jobbet i landbruket til 1939 da han dro til sjøs som motormann. Seilte på ulike verdenshav til han 17. juni 1943 ble såret da m/t Ferncastle ble senket av en tysk hjelpekrysser og japansk torpedobåt utenfor Vest-Australia. Døde 9. juli 1942 i livbåten.

Senket i sjøen. Krigsmedaljen.

Kåre Ringstad

Født 1. januar 1920 Sønn av Anders Ringstad og Inga f. Bergflødt. Han dro til sjøs som matros og ble senere smører. Var på m/t Barbro og omkom 19. september 1941 da skipet sank etter en eksplosjon utenfor Sunderland.

Åge Tolpinrud

Født 28. april 1922 i Røyken. Fabrikkarbeider i Skoger. Sønn av Guttorm Tolpinrud og Inga f. Antonsen. Hadde snekkerkurs og var med i Milorg og deltok bl.a. i sprengninger. Ble arrestert 23. oktober 1944 og sendt til Grini. Ble dømt til døden av særdomstol 9. februar 1945 og skutt på Akershus 10. februar samme år. Senket i fjorden.

Svein Aanonsen

Født 15. desember 1897. Styrmanns og skipsførerskole og seilte som 1.styrmann. Var gift og hadde 2 barn. Hvalkeriet Strømbuss ble minesprengt i 1940, men Aanonsen ble reddet Han tok deretter hyre på d/s Svint. Omkom 10. juli 1941 da skipet ble bombet i senk ved Padstow på reise fra Workington til Plymouth. Han ble gravlagt i Cardiff.

de som ga sitt liv for fedrelandet når vi markerer 60 års minne for friheten i 1945. Bautaene ved de to kirkene minner oss om alvorlige og tøffe tider for de impliserte og deres familier. Tekst: Per Runar Thoresen og Øivind Pedersen, foto: Reidar Halden.

Bauta ved Skoger kirke

Finn Reidar Andersen

Født 22. desember 1911 og sønn av former Einar Andersen og Marie f. Olsen og gift med Sigrid Viborg. Han var utdannet som bilmekaniker og var under krigen instruktør for Milorg. og «slippleder» i området. Han var leder for en del av studentene som lå på Holtefjell og ble under utførelsen av et oppdrag der skutt av lensmann Horgen i Hokksund 2. mai 1944.

Knut Dørenfeldt Aubert

Født 19. juni 1920 i Nairobi. Sønn av Christian Aubert og Sonja f. Dørenfeldt. Studerte filologi før krigen og jobbet på farsgården i Skoger og kom med i Milorg. Ble 14. april 1945 sendt på instruksjonskurs i Eggedal hvor han falt i kamp 26. april 1945. Gravlagt i Skoger.

Torolv Bjørnsgaard

Født 28. oktober 1903. Utdannet ved Norges Landbruks-høyskole og forstmann/bestyrer i Svelvik bruks skoger fra 1937. Deltok som korporal under kampene i Valdres/Gudbrandsdalen i 1940. Førsøkte etter kampene å komme seg over til en avdeling på Rondablikk, men ble overrasket av tyskerne og drept 26. april 1940. Gravlagt i Fåberg.

Alf Ingebretsen

Født 25. mai 1897 og sønn av Iver Ingebretsen og Kaspara f. Sætre. Var forhyrt på d/s Toran og omkom da skipet sank etter en eksplosjon utenfor Homborgsund 4. august 1940.

Ingolf Johansen

Født 27. april 1922 av anleggsarbeider Johan Johansen Helga Marie f. Amundsen. Seilte under krigen i alliert fart på d/s Fanefjeld. Skipet forlot Buldudal, Island 8. april 1942 med kurs for Isafjord og senere har ingen sett skipet eller mannskap med unntak av en mann som ble funnet død i en livbøye.

Reidar Johansen og Rolf Johansen

2 brødre, Reidar født 9. juni 1923 og Rolf født 28. mai 1921. Sønn av fjørsrøkt Johan Johansen og Agnes f. Tollefsen. Begge gårds- og skogsarbeidere og dro til «skogs». Her kom de med i en sabotasjegruppe og var bl.a. med på sprengningen av en knottfabrikk på Kongsberg. Sammen med 2 andre ble de arrestert av tyskerne, dømt til døden og henrettet 10. februar 1945.

Nils Rødland

Født 30. oktober 1902. Han var maskinassistent og gift med Teodora Margarete Sofie Kristiansen. Var med på m/t India som gikk fra Talara, Sør-Amerika 3. september 1943 og forsvant på vei til Sydney i Australia.

Julius Svarterud

Født 10. september 1918 av Anders J. Svarterud og Østina f. Fretheim. Han hadde middelskole, handelskole og skogskole og var i Garden fra 1939. Var med i kampene i Norge våren 1940 som lagfører. Falt under kampene om Lunderhøgda i Ringsaker 21. april. Gravalagt i Skoger.

Velkommen til Vestskogen

29. mai

Søndag 29. mai møtes vi på Vestskogen.

Minnehøytid og bekransning av bautaen ved **Laukolltjern**

kl. 12.00. Tale ved brigader Geir Kjøsnes, nestkommanderende i Heimevernet.

Vestskogjegere samles. Øvelsesoppvisning av Heimevernet.

Drammens og Oplands Turistforening arrangerer tur i området.

Skoger og Konnerud Historielag inviterer til program i forbindelse med 60 års minnet for frigjøringen på **Rønnehue kl. 14.00.** Avdeling fra Drammens Mannskor medvirker.

Intervjuer med Vestskogjegerne. Vafler og kaffe fåes kjøpt.

*Bautaen som er reist inne ved Laukolltjern.
(Foto: ReidarHalden)*

Skuespillet om industriherren ved Verkenselva

Det Dramatiske Selskab, teatergruppa i Skoger og Konnerud Historielag, oppfører to forestillinger av skuespillet «**Kongen på Konnerud**» ved Hammerdammen.

Premieren er **lørdag 4. juni kl. 20.00.** Forestilling også **søndag kl. 14.00.**

Ta med stoler.

Følg merking fra Statoilstasjonen i Konnerud sentrum.

Vanskelig med parkering.

Kaffe og någâtt attât fåes kjøpt.

Entre kr. 100. Barn under 12 år gratis.

*Hovedpersonen Christian Hickmann spilles av Jan Sundby-Ekeberg.
På bildet sammen med skuespillets forfatter Kai-Roger Olsen.
(Foto: Reidar Halden)*

Historielaget skiftet navn

Under årsmøtet i mars skiftet historielaget navn. Det nye navnet er Skoger og Konnerud Historielag. Nye vedtekter er også vedtatt. Det skal også utarbeides ny logo. Historielagets formål er å verne om kulturminner, samle muntlig og skriftlig tradisjoner om liv og arbeid i eldre tid, samt spre kunnskaper om fortiden i sitt virkeområde.

Historielaget som i år er 30 år har sitt virkeområde i bydelene Skoger og Konnerud. Laget har nær 400 medlemmer. Bygdesamlingen på Mellom-Borge i Skoger er historielagets største aktivum. I tillegg er det nå inngått en avtale med Linda Skjeldrum om å bevare og restaurere den rundt 80 år gamle bygdesaga. Videre er man sterkt opptatt av å utvikle området langs Verkenselva – og gjøre dette tilgjengelig for publikum. Det er tatt et initiativ overfor Drammen kommune for å virkeliggjøre kommunedelplanen for Verkenselva. Spesielt området fra Hammerdammen, forbi Ifferts dam og opp mot Stordammen. Rydding av spasersti og oppsetting av informasjonstavler må bli en prioritert oppgave. Den flotte innsatsen til teatergruppa med skuespill fra nærmiljøet må fortsatt være en tradisjon.

Historielagets fotogruppe er stadig på søk etter historiske fotos for å utvikle videre fotoarkivet som i dag teller rundt 1500 bilder.

Årsmøtet gjenvalgte Ole Kr Mortensen som formann. Toril Naper Hauge er nestformann, Randi Raaen er kasserer, mens Per Runar Thoresen ble valgt til ny sekretær. Styremedlemmer er Øivind Pedersen og Knut Ingar Samuelsen. Varamedlemmer til styret er Reidar Halden og Gry Strøm Andersen.

*Historielagets leder Ole Kr. Mortensen, fotografert ved Verkenselva, som er blant satsningsområdene til Skoger og Konnerud Historielag.
(Foto: Reidar Halden)*